

mondható népszerűsége mögött felsejlik Karinthy sanda mosollyal megírt verse a „kis edényről”.

Parodizálni csak a jó írókat érdemes. A közepeseket minek, a gyengék pedig olykor önmaguk paródiái, hiszen tetten lehet érni őket, hogyan utánoznak másokat. És nem is olyan egyszerű jó paródiát írni. Alaposan, szinte bensőségesen kell ismernie azt az író, akit tollhegyre tűzne megelevenítője. Néha még Karinthy-nál is érződik, hogy a felszínen marad, kivált amikor új és új darabokkal bővítette gyűjteményét, hogy kielégítse a közönség igényét. Lehet olyan paródiát írni, amely a magatartást figurázza ki (remekek Reményi József Tamás és Tarján Tamás ilyen célzatú kötetei), s lehet olyat is, amelyek írója a megidézett stílusába helyezkedik bele, néha a beleélés bravúros mutatványa révén. Bárány Tamás kötetében a sok jó és hiteles paródia között egynéhány ilyen telitalálat is akad. Például a Kolozsvári Grandpierre Emil-paródia. Annyira beleélte magát az író „lazább” korszakának hangjába, hogy akár eredeti szövegként is olvashatjuk a paródiát.

Az igazi próbatétel mindig a Mándy-paródia. Mándyt könnyű utánozni, ironikusan megeleveníteni részvétellel átszótt különleges világát annál nehezebb, hiszen ő maga is mindig beleszótt elbeszéléseibe csipetnyi íróniát, s ezért érezzük sok művét a beleélés és távolságtartás kivételes szintézisének. Nos, Mándynak azt a korszakát, amelyiket *Egyérintő* című kötetének elbeszélései jelképeznek, remek érzékkel idézi Bárány Tamás paródiája. Kitérő az *Iskola a határon* paródiája is. És ez a két példa minősíti Bárány Tamás gyűjteményét, hiszen két igazán jelentős író megelevenítését magas fokon végezte el.

Manapság az irodalom mintha nélkülözne a derűt, csupa komolyság, harciasság mindennütt. Ilyenkor talán éppen a paródia segít visszatalálni abba a tisztultabb közegbe, amelyet a kicsinyes harcok nem homályosítanak el. (*Hét krajcár Kiadó*)

RÓNAY LÁSZLÓ

BÁN IMRE: KÖLTŐK, ESZMÉK, KORSZAKOK

A tanulmánykötet a Kossuth Egyetemi Kiadó *Csokonai Könyvtár* című sorozatának 11. köteteként látott napvilágot. Az egykori tanít-

vány, Bitskey István szerkesztésében megjelent könyv kiadásával a kiadó szándéka az volt, hogy közreadja Bán Imre ma már nehezen hozzáférhető tanulmányait. A kötet a néhai jeles tudós azokat az írásait tartalmazza, amelyek eddig csak folyóiratokban jelentek meg s két korábbi tanulmánykötetében (*Eszmék és stílusok*, *Dante-tanulmányok*) nem kaptak helyet. Nem egy dolgot itt olvasható először magyarul, s van olyan írás is, amely ezidáig publikálatlan volt.

Bán Imre a régi magyar és európai irodalom nemzetközi hírvé tudósa volt. Az Eötvös kollégium volt diákjáról a szakmabelieken kívül kevesen tudják, hogy mielőtt a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Régi Magyar Irodalmi Tanszékére került, több mint húsz évig Gyöngyösön tanított gimnáziumi tanárként. Számára magától értetődő volt, hogy a gimnáziumi oktatómunka és a magas színvonalú kutatói tevékenység nem zárja ki egymást.

A rendkívüli nyelvi és filológiai felkészültségű tudós mindig kötelességének érezte, hogy megismertesse a külfölddel a régi magyar irodalom európai vonatkozásait, rendszeresen publikált idegen nyelveken, és részt vett nemzetközi konferenciákon. Irodalomtörténeti munkásságát több száz publikációja dokumentálja, amelyek bibliográfiája Szecső Károly szerkesztésében a kötet végén olvasható.

Elég, ha csak felütjük a könyv tartalomjegyzékét, máris kiderül, milyen sokoldalú volt Bán Imre tudományos érdeklődése. A tanulmányok foglalkoznak Dantéval, a joachimizmussal, a jezsuita államelmélettel, Szenci Molnár Albert és Nyéki Vörös Mátyás munkásságával éppúgy, mint a 17. századi magyar puritanizmus irodalmával vagy Ady szellemiségével.

Bitskey István így fogalmaz a könyvhöz írt előszóban: „...a kötet remélhetőleg (...) hozzájárulhat ahhoz, hogy a neves debreceni professzor munkásságának maradandó értékei az őket megillető helyre kerüljenek tudományos köztudatunkban, s további ösztönző erőt jelentsenek műveltségünk múltjának, autonóm értékeinek és európai kapcsolatainak feltárásához.” Kívánjuk, hogy így legyen. (*Kossuth Egyetemi Kiadó*, Debrecen)

LÖKÖS PÉTER